

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM

PROGRAMA ȘCOLARĂ PENTRU CICLUL SUPERIOR AL LICEULUI

CATEHISM

(curriculum diferențiat)

CLASELE A XI-A – A XII-A

Filiera vocațională

Profil teologic (cultul romano-catolic de limbă română)

Specializarea teologie romano-catolică

Aprobat prin ordinul ministrului

Nr. 5705/ 21.11.2006

NOTA DE PREZENTARE

Disciplina *Catehism* se studiază în cadrul curriculumului diferențiat pentru clasele a XI-a și a XII-a, ciclul superior al liceului, filiera vocațională, profil teologic (cultul romano-catolic de limbă română), specializarea teologie romano-catolică, fiindu-i alocată 1 oră/ săptămână la clasa a XI-a și 2 ore/ săptămână la clasa a XII-a.

Alături de studiul celorlalte discipline teologice, studierea *Catehismului* vizează formarea de competențe, valori și atitudini care să-i ofere elevului o imagine de ansamblu privind învățătura creștină, conținută în mod sintetic și organic în Catehismul Bisericii Catolice.

Eșalonat pe cei patru ani de liceu, studiul *Catehismului* îi va deschide elevului orizonturi noi de cunoaștere și de aprofundare a Crezului creștin, a doctrinei sacramentale, a eticii creștine și a practicării rugăciunii. Competențele specifice prezente în programa școlară au în vedere transpunerea acestor cunoștințe teoretice în atitudini și comportamente creștine, menite să-i susțină elevului, în mod corespunzător, identitatea creștină.

Elaborarea programei școlare de *Catehism* a avut în vedere exigențele impuse de reforma curriculară din învățământul preuniversitar. Structurarea noilor planuri-cadru de învățământ pentru clasele a XI-a și a XII-a pe componentele trunchi comun și curriculum diferențiat determină, la nivelul programei școlare, organizarea ofertei educaționale în competențe și conținuturi ale învățării, prezentate distinct pentru fiecare dintre aceste componente. Stabilirea competențelor și selectarea conținuturilor au fost realizate respectând principiile relevanței, accesibilității și transmiterii sistematizate a cunoștințelor. Repartizarea temelor pe cei doi ani de studiu a urmărit atât logica metodico-didactică a organizării unui curriculum bine articulat, precum și logica internă a domeniului de studiu.

Programa școlară de *Catehism* este structurată pe următoarele componente:

- competențe generale, definite ca ansambluri structurate de cunoștințe și deprinderi care se formează pe întreaga durată a învățământului liceal;
- valori și atitudini promovate, prin învățarea disciplinei, pe întreg parcursul învățământului liceal;
- competențe specifice asociate cu conținuturile învățării, proiectate distinct – pentru clasa a XI-a și pentru clasa a XII-a;
- lista unităților de conținut, prezentată distinct – pentru clasa a XI-a și pentru clasa a XII-a;
- sugestii metodologice;
- recomandări bibliografice pentru lectura suplimentară.

COMPETENȚE GENERALE

1. Definirea noțiunilor fundamentale ale credinței și ale moralei creștine
2. Interpretarea unor fapte, fenomene și atitudini cotidiene din perspectiva învățaturii Bisericii
3. Utilizarea corectă a terminologiei specifice limbajului religios

VALORI ȘI ATITUDINI

- Manifestarea unui comportament adecvat credinței și moralei creștine în diferite situații concrete de viață
- Dobândirea unor atitudini conștiente și responsabile față de sine și față de ceilalți, în conformitate cu învățătura Bisericii
- Intensificarea vieții spirituale prin practicarea sacramentelor
- Cultivarea toleranței față de pluralismul etic, cultural și religios

CLASA A XI-A

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI

1. Definirea noțiunilor fundamentale ale credinței și ale moralei creștine

Competențe specifice	Conținuturi
1.1. Analizarea semnificației pe care o au celebrările creștine	- Celebrantul misterului pascal - Modul celebrării misterului pascal - Semne, simboluri, rituri, mit și memorial - Muzica sacră și arta sacră - Timpul celebrării - Anul liturgic, Sanctoralul și Liturgia orelor - Locul celebrării - Tradiții liturgice și catolicitatea Bisericii
1.2. Definirea noțiunilor esențiale privind celebrarea misterului creștin	- Liturgia: definiție, locul ei în viața Bisericii - Sacramentele lui Cristos, sacramentele Bisericii - Sacramentele credinței, sacramentele mântuirii, sacramentele vieții veșnice

2. Interpretarea unor fapte, fenomene și atitudini cotidiene din perspectiva învățaturii Bisericii

Competențe specifice	Conținuturi
2.1. Analizarea atitudinilor cotidiene și a tradițiilor privitoare la celebrarea sacramentelor	- Celebrarea Botezului - Celebrarea Mirului, destinatarii și roadele Mirului - Celebrarea liturgică a Euharistiei
2.2. Argumentarea importanței celebrării sacramentelor pentru viața credinciosului și a comunității creștine	- Euharistia, jertfă sacramentală: mulțumire, memorial, prezență - Denumirile și necesitatea Pocăinței - Actele penitentului - Celebrantul, destinatarii și roadele - Sacramentului Ungerii Bolnavilor - Cele trei trepte ale Sacramentului Preoției - Celebrantul, destinatarii și efectele Sacramentului Preoției - Celebrarea Sacramentului Căsătoriei
2.3. Explicarea modului în care Dumnezeu acționează în mod tainic prin sacramente, sacramentalii și indulgențe	- Necesitatea și harul Botezului - Roadele Euharistiei - Indulgențele - Efectele Sacramentului Căsătoriei - Binefacerile și exigențele iubirii conjugale - Forme de sacramentalii și religiozitatea populară - Învmormântarea creștină

3. Utilizarea corectă a terminologiei specifice limbajului religios

Competențe specifice	Conținuturi
3.1. Utilizarea adecvată a limbajului teologic referitor la prezența sacramentelor în economia mântuirii	- Botezul în economia mântuirii - Mirul în economia mântuirii - Euharistia în economia mântuirii
3.2. Identificarea unor texte religioase de referință privind sacramentele	- Sacramentul Pocăinței în economia mântuirii - Sacramentul Ungerii bolnavilor în economia mântuirii - Sacramentul Preoției în economia mântuirii - Sacramentul Căsătoriei în economia mântuirii

LISTA UNITĂȚILOR DE CONȚINUT

Celebrarea misterului creștin

- Liturgia: definiție, locul ei în viața Bisericii

Misterul pascal în sacramentele Bisericii

- Sacramentele lui Cristos, sacramentele Bisericii
- Sacramentele credinței, sacramentele mântuirii, sacramentele vieții veșnice

Celebrarea sacramentală a misterului pascal

- Celebrantul misterului pascal
- Modul celebrării misterului pascal
  - Semne, simboluri, rituri, mit și memorial
  - Muzica sacră și arta sacră
- Timpul celebrării
  - Anul liturgic, Sanctoralul și Liturgia orelor
- Locul celebrării
- Tradiții liturgice și catolicitatea Bisericii

Sacramentele inițierii creștine

- Sacramentul Botezului
  - Botezul în economia mântuirii
  - Celebrarea Botezului
  - Necesitatea și harul Botezului
- Sacramentul Mirului
  - Mirul în economia mântuirii
  - Celebrarea Mirului, destinatarii și roadele Mirului
- Sacramentul Euharistiei – Izvor și culme a vieții Bisericii
  - Euharistia în economia mântuirii
  - Celebrarea liturgică a Euharistiei
  - Euharistia, jertfă sacramentală: mulțumire, memorial, prezență
  - Rodele Euharistiei

Sacramentele de vindecare

- Sacramentul Pocăinței și al Reconcilierii
  - Sacramentul Pocăinței în economia mântuirii
  - Denumirile și necesitatea Pocăinței
  - Actele penitentului
  - Rodele Sacramentului
  - Indulgențele
- Sacramentul Ungerii Bolnavilor
  - Sacramentul Ungerii bolnavilor în economia mântuirii
  - Celebrantul, destinatarii și roadele Sacramentului Ungerii bolnavilor

Sacramentele de slujire

- Sacramentul Preoției
  - Sacramentul Preoției în economia mântuirii
  - Cele trei trepte ale Sacramentului Preoției
  - Celebrantul, destinatarii și efectele Sacramentului Preoției
- Sacramentul Căsătoriei
  - Sacramentul Căsătoriei în economia mântuirii
  - Celebrarea Sacramentului Căsătoriei
  - Efectele Sacramentului Căsătoriei
  - Binefacerile și exigențele iubirii conjugale

Sacramentaliile

- Forme de sacramentalii și religiozitatea populară
- Însmormântarea creștină

CLASA A XII-A

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI

1. Definierea noțiunilor fundamentale ale credinței și ale moralei creștine

Competențe specifice	Conținuturi
1.1. Analizarea modalității de fundamentare biblică a decalogului	- Decalogul în Sfânta Scriptură și în Tradiția Bisericii - Porunca întâi: fundamentare biblică; credința, speranța și iubirea - Porunca a doua: fundamentare biblică - Porunca a treia: fundamentare biblică - Porunca a patra: fundamentare biblică - Porunca a cincea: fundamentare biblică - Porunca a șasea: fundamentare biblică; chemarea la curăție - Porunca a șaptea: fundamentare biblică; destinația universală a bunurilor - Porunca a opta: fundamentare biblică; trăirea în adevăr - Porunca a noua: fundamentare biblică - Porunca a zecea: fundamentare biblică
1.2. Explicarea semnificațiilor legii, din perspectiva moralei creștine	- Unitatea și obligativitatea decalogului. Decalogul și legea naturală - Legea morală: legea morală naturală, legea veche și legea cea nouă

2. Interpretarea unor fapte, fenomene și atitudini cotidiene din perspectiva învățurii Bisericii

Competențe specifice	Conținuturi
2.1. Prezentarea atitudinilor și comportamentelor cotidiene de respectare a poruncilor și a importanței acestora pentru viața creștinului	- Adorație, rugăciune, jertfă, făgăduințe și voturi. - Libertatea religioasă - Numele creștin - Obligativitatea duminicii: Liturghia duminicală, zi de har și de încetare a lucrului - Sărbătorile de poruncă - Creștinul și autoritatea - Legitima apărare - Îngrijirea sănătății - Cercetarea științifică - Integritatea corporală - Respectul față de morți - Ocrotirea păcii: pacea și evitarea războiului - Sexualitatea creștină – educația sexuală - Pregătirea pentru Căsătorie: logodna - Viața de căsătorie - Căsătorie, celibat, consacrare - Destinația universală a bunurilor - Respectul față de bunurile altuia - Respectul față de integritatea creației - Doctrina socială a Bisericii - Iubirea față de cei săraci - Folosirea mijloacelor de comunicare socială - Adevărul, frumosul și arta sacră - Purificarea inimii și lupta pentru puritate - Sărăcia evanghelică

Competențe specifice	Conținuturi
2.2. Analizarea comportamentelor care încalcă poruncile lui Dumnezeu și a consecințelor acestora	- Superstiție, idolatrie, divinație, magie și impietatea - Ateismul și agnosticismul - Jurămintele - Omuciderea voluntară - Avortul - Eutanasia - Sinuciderea - Scandalul - Păcatele împotriva curăției - Păcatele împotriva demnității Căsătoriei - Dezordinea dorințelor
2.3. Stabilirea de comparații între semnificația religioasă a Legii și semnificația actuală a acesteia	- Cele zece porunci - Poruncile Bisericii

3. Utilizarea corectă a terminologiei specifice limbajului religios

Competențe specifice	Conținuturi
3.1. Utilizarea adecvată a limbajului teologic referitor la poruncile Bisericii, în diferite contexte de comunicare (religioase, laice)	- Cele zece porunci - Poruncile Bisericii și viața morală - Aspecte particulare
3.2. Analizarea unor texte religioase și laice de referință cu privire la Decalog	

LISTA UNITĂȚILOR DE CONȚINUT

Mântuirea lui Dumnezeu: legea și harul

- Legea morală: legea morală naturală, legea veche și legea cea nouă

Cele zece porunci

- Decalogul în Sfânta Scriptură și în Tradiția Bisericii
- Unitatea și obligativitatea decalogului. Decalogul și legea naturală
- Porunca întâi
  - Fundamentare biblică
  - Credința, speranța și iubirea
  - Adorație, rugăciune, jertfă, făgăduințe și voturi. Libertatea religioasă
  - Superstiție, idolatrie, divinație, magie și impietatea
  - Ateismul și agnosticismul
- Porunca a doua
  - Fundamentare biblică
  - Păcatele împotriva poruncii a doua
  - Jurămintele
  - Numele creștin
- Porunca a treia
  - Fundamentare biblică
  - Obligativitatea duminicii: Liturghia duminicală, zi de har și de încetare a lucrului
  - Sărbătorile de poruncă
- Porunca a patra
  - Fundamentare biblică
  - Îndatoririle copiilor
  - Îndatoririle părinților
  - Creștinul și autoritatea

- Porunca a cincea
  - Fundamentare biblică
  - Legitima apărare
  - Omuciderea voluntară
  - Avortul
  - Eutanasia
  - Sinuciderea
  - Respectul pentru demnitatea persoanei: scandalul; îngrijirea sănătății; cercetarea științifică; integritatea corporală; respectul față de morți
  - Ocrotirea păcii: pacea și evitarea războiului
- Porunca a șasea
  - Fundamentare biblică
  - Chemarea la curăție
  - Sexualitatea creștină – educația sexuală
  - Păcatele împotriva curăției
  - Pregătirea pentru Căsătorie: logodna
  - Viața de căsătorie
  - Păcatele împotriva demnității Căsătoriei
  - Căsătorie, celibat, consacrare
- Porunca a șaptea
  - Fundamentare biblică
  - Destinația universală a bunurilor
  - Respectul față de bunurile altuia
  - Respectul față de integritatea creației
  - Doctrina socială a Bisericii
  - Iubirea față de cei săraci
- Porunca a opta
  - Fundamentare biblică
  - Trăirea în adevăr
  - Păcatele împotriva adevărului
  - Folosirea mijloacelor de comunicare socială
  - Adevărul, frumosul și arta sacră
- Porunca a noua
  - Fundamentare biblică
  - Purificarea inimii și lupta pentru puritate
- Porunca a zecea
  - Fundamentare biblică
  - Dezordinea dorințelor
  - Sărăcia evanghelică

Poruncile Bisericii

- Poruncile Bisericii și viața morală
- Aspecte particulare

SUGESTII METODOLOGICE

Programa școlară pentru disciplina *Catehism*, pentru clasele a XI-a și a XII-a, ciclul superior al liceului, filiera vocațională, profil teologic (cultul romano-catolic de limbă română), specializarea teologie romano-catolică, a urmărit deplasarea accentului de pe conținuturi pe competențe, asigurându-se astfel o perspectivă nouă asupra domeniului teologic și asupra demersului didactic. Competențele specifice au fost corelate cu unitățile de conținut, avându-se în vedere posibilitatea ca o competență specifică să poată fi realizată prin una sau prin mai multe unități de conținut.

Prezentul curriculum este conceput într-o manieră lineară, având la bază adevărurile fundamentale cuprinse în crezul niceno-constantinopolitan. Construirea demersului didactic trebuie realizată din perspectiva competențelor specifice, cu respectarea structurii interne a dogmelor, a textelor biblice și patristice, precum și cu luarea în considerare a particularităților clasei și ale elevilor. În acest sens, conținuturile trebuie înțelese ca mijloace de realizare a finalităților disciplinei. De aici decurge necesitatea de a pune accent pe activitățile didactice de tip formativ, care presupun implicarea activă a elevilor în rezolvarea unor sarcini de învățare concrete.

În activitatea la clasă, profesorul va utiliza manualele ca instrumente de lucru flexibile și adaptabile nevoilor concrete ale grupului de elevi cu care lucrează. Principala sursă de documentare pentru elevi va rămâne Catehismul Bisericii Catolice, utilizându-se ca materiale auxiliare texte din Sfânta Scriptură și din scrierile sfinților părinți. Alegerea acestor texte se va face pe baza criteriilor de accesibilitate și de varietate.

Pe lângă metodele tradiționale de predare-învățare (dialogul, expunerea, explicația), în activitatea la clasă profesorul va folosi metode și strategii precum: dezbateră pe teme fundamentale de dogmatică, argumentarea biblică și patristică, utilizarea calculatorului și a altor mijloace audio-vizuale pentru ilustrarea unor teme, pentru căutarea de informații sau pentru documentarea pe o temă dată.

RECOMANDĂRI BIBLIOGRAFICE PENTRU LECTURA SUPLIMENTARĂ

1. *** *Catehismul Bisericii Catolice*, Ed. ARCB, București, 1993.
2. *** *Catehismul Bisericii Catolice – Compendiu*, Ed. Presa Bună, Iași, 2006.
3. *** *Credința catolică – cateheză pentru adulți*, Ed. ARCB, București, 1991.
4. Pal, V., *Etica creștină*, Editura Liceului catolic, București, 1999.
5. Ratzinger J., *Zur Gemeinschaft gerufen*, Ed. Paoline, 1991. (Traducerea în limba română de Pr. Petru Ioan Puiu și Pr. Ioan Mitrofan, *Biserica – Chemare și misiune*, Ed. Aridia, Blaj, 2005).